

מחנכים מסביב לשעון

סדנא בנושא "השפעה, פיתוי ובחירה" ¹

שפ"י - אגף תכניות סיוע ומניעה

¹ הפעילות נכתבה בתשע"ד

הסדנה מסייעת לברר את המושגים: השפעה, פיתוי ובחירה בהקשר של התנהגויות

סיכון.

שלב א'

מנחה: היום ננסה לברר יחד את מושג ההשפעה.

כל אחד מכם הוא "ספרייה מהלכת" של סיפורים: יש לו "מדף" של סיפורי יום הולדת, "מדף" לסיפורי חברויות, "מדף" לסיפורי קונפליקטים וכד'. היום הנכם מוזמנים לגשת ל"מדף" של סיפורי ההשפעה. במדף תמצאו: סיפורים בהם אתם השפעתם על האחרים, סיפורים בהם אתם הושפעתם על ידי חברים. סיפורים בהם אתם מרוצים מכיוון ההשפעה ותוצאותיה וסיפורים שהייתם מעדיפים לשכוח, כי בדיעבד אתם לא במיוחד "מתלהבים" מהאופן בו התנהלתם.

כשתזכרו באחד הסיפורים תישארו איתו. אינכם צריכים לספר את הסיפור.

משתתף שמצא סיפור מתבקש לתת סימן... כאשר לכולם יהיה סיפור נמשיך...

אני אשאל אתכם שלוש שאלות על הסיפור:

1. מי אתם בסיפור (המשפיע או המושפע) מי הדמות או האירוע שמולכם בסיפור?
2. האם אתם יכולים לזהות את הטכניקה אשר בה השתמש המשפיע כדי להשפיע עליהם?
3. האם אתם יכולים לזהות את השנייה שבה הושפעתם מן האירוע או הדמות?

- כל משתתף בסבב מתייחס לשלוש השאלות.

- המנחה מרכז את כל התשובות לגבי כל שאלה.

בתום הסבב המנחה 'יוצר' הרצאה קטנה על מושג ההשפעה דרך סיפורי המשתתפים ודרך השאלות. בהרצאה כדאי להדגיש את משמעות הדמויות המשפיעות שפעמים רבות הן דמויות סמכות, או דמויות קרובות שאנו מייחסים להן חשיבות. חשוב להדגיש את מגוון טכניקות ההשפעה ולהבהיר שקשה לזהות במדויק את השנייה בה מתרחשת ההשפעה. גם אם אנו מוצאים אירוע נתון הממחיש

את נקודת ההשפעה אנחנו יודעים שזה נתפס בדיעבד, ובדרך כלל ההשפעה היא תהליך ארוך שחלקו מתרחש גם ברובד הסמוי.

אם מדובר בקבוצת תלמידים גדולה ניתן לעבור תהליך דומה בעבודה בקבוצות קטנות. בתוך הקבוצה כל תלמיד משתף את הקבוצה בתשובות לשלוש השאלות שכולם נשאלו, ובסוף התהליך הקבוצה עצמה יוצרת הרצאה קטנה על מושג ההשפעה מתוך דברי המשתתפים.

שלב ב'

מנחה: לאחר שביררנו את מושג ההשפעה אצל כל אחד מכם באופן אישי, אני רוצה להוסיף מושג נוסף הקשור למושג **השפעה** והוא מושג **הפיתוי**. פיתוי הוא מצב בו אני רוצה לעשות משהו למרות שברור לי שהוא אסור או לא נכון עבורי.

אנו נפתח פה כעת "בר פיתויים". כל אחד יניח על "בר הפיתויים" פיתוי שלו או פיתוי של מישהו אחר. כל אחד שם פיתוי.

כדי להגדיל את רפרטואר הפיתויים וכדי לקדם את התהליך ולשלב עבודה עם תלמידים מומלץ לשאול: **אם היו יושבים בסבב תלמידים מבית ספרכם אילו פיתויים הם היו מניחים על הבר?**

ניתן לראות בדימוי של המושג **פיתוי** תנועה של שתי תנועות ידיים הפוכות: תנועת יד המושטת קדימה ומבקשת - לקחת! ותנועת של נסיגה של היד, האומרת - לא לקחת!

אני מבקשת מכל אחד לומר משפט אחד שהייתה אומרת **היד הלוקחת** ומשפט שהייתה אומרת **היד שנסוגה ולא לוקחת**.

המנחה מסכמת את הסיבות לצורך להתפתות ואת הסיבות לצורך שלא להתפתות.

מנחה: כעת בואו ונכניס לחדר נושאי פיתוי מסויימים: שתיית אלכוהול, התלבטות אם להצטרף למעשה שאני לא בהכרח שלם איתו אבל יש לחץ של החברים, פיתוי להמרות את פי ההורים כי כל

החברה עושים כך, או כל סוגייה אחרת שיש בה פוטנציאל של פיתוי. בואו נבחן אם המשפטים שנאמרו קודם לכן יכולים לסייע במצבים אלה?

שלב ג'

מחלקים את הקבוצה לשלוש. בכל שלשה מתחלקים המשתתפים לתפקידי: **מפתה**, **מפותה** ו**צופה**.

מנחה: בואו ונתאמן על מצבי חיים מפתים שיכולים להתרחש ביום שלנו או במהלך החופשה.

המפותה בוחר לו פיתוי וה**מפתה** מנסה לפתות אותו. **הצופה** מתעד את כל שלבי הפיתוי ואת הטכניקות לפיתוי.

במליאה מבקשים ממספר משתתפים לדווח על התפקידים השונים:

- מה זה להיות מפתה?

- מה זה להיות מפותה?

- מה יכול להעיר הצופה מהצד על תהליך הפיתוי?

ושוב ניתן לחשוב על נושאי פיתוי שונים שעומדים בפני מתבגרים ולהשוות עם הדברים שנאמרו על ידי המשתתפים.

מנחה: שאלה לסיום: משהו שהתבהר לי במהלך הסדנא היום או שאלה שהתעוררה אצלי.